

POSTUPCI U VEZI S PROVEDBOM POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

EUROPSKA KOMISIJA

Komunikacija Komisije objavljena u skladu s člankom 27. stavkom 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 u predmetu AT.39816 – Dobava plina u srednjoj i istočnoj Europi

(2017/C 81/09)

1. Uvod

- (1) U skladu s člankom 9. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju iz članaka 81. i 82. Ugovora ⁽¹⁾ Komisija može, u predmetima u kojima namjerava donijeti odluku u cilju otklanjanja povrede odredaba Ugovora, a pritom stranke koje su uključene u povredu ponude preuzimanje obveza u cilju otklanjanja zabrinutosti iz preliminarne ocjene koju im je dostavila Komisija, donijeti odluku kojom to preuzimanje obveza postaje obvezujuće za poduzetnike. Takva se odluka može donijeti za određeno vremensko razdoblje i sadržavati zaključak da više nema osnove za vođenje postupka od strane Komisije. U skladu s člankom 27. stavkom 4. iste Uredbe Komisija objavljuje kratak sadržaj predmeta i osnovni sadržaj tih obveza. Zainteresirane strane mogu dostaviti svoje primjedbe u roku koji odredi Komisija.

2. Sažetak predmeta

- (2) Komisija je 22. travnja 2015. donijela obavijest o utvrđenim činjenicama u pogledu navodne povrede članka 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) od strane OAO Gazprom i OOO Gazprom Export („Gazprom”) za tržišta veleprodajne dobave plina Bugarske, Estonije, Češke, Mađarske, Latvije, Litve, Poljske i Slovačke (srednja i istočna Europa). Taj je dokument preliminarne ocjene u smislu članka 9. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003.
- (3) Preliminarna je ocjena Komisije da Gazprom ima vladajući položaj na svim tržištima veleprodajne dobave plina srednje i istočne Europe. Preliminarna je ocjena Komisije da je Gazprom možda zloupotrijebio taj vladajući položaj te tako povrijedio članak 102. UFEU-a.
- (4) Konkretno, Gazprom možda provodi ukupnu strategiju zlouporabe time što u svojim ugovorima o opskrbi u zemljama srednje i istočne Europe nameće teritorijalna ograničenja. Ta ograničenja uključuju zabrane izvoza, klauzule o odredištu i ekvivalentne mjere kojima se mogao sprečavati prekogranični protok plina.
- (5) Ta teritorijalna ograničenja možda su omogućila Gazpromu da u pet država članica, konkretno u Bugarskoj, Estoniji, Latviji, Litvi i Poljskoj, provodi nepoštenu politiku određivanja cijena i veletrgovcima nameće cijene koje su znatno više u odnosu na konkurentne zapadnoeuropske cijene plina.
- (6) Moguće je da je Gazprom zloupotrijebio svoj vladajući položaj na tržištu veleprodajne dobave prirodnog plina u Bugarskoj time što je opskrbu plinom uvjetovao ulaganjem u projekt plinovoda Južni tok.
- (7) Zaključak je preliminarne ocjene Komisije da bi takva Gazpromova praksa mogla stvoriti prepreke slobodnom protoku plina unutar jedinstvenog tržišta, smanjiti likvidnost i učinkovitost tržišta plina i rezultirati višim cijenama prirodnog plina.

3. Osnovni sadržaj ponuđenog obvezivanja

- (8) Gazprom se ne slaže s preliminarne ocjenom Komisije. Unatoč tome ponudio je da će na temelju članka 9. Uredbe (EZ) br. 1/2003 preuzeti određene obveze kako bi otklonio zabrinutost Komisije u pogledu tržišnog natjecanja. Ključni elementi obveza koje bi Gazprom preuzeo prikazani su u nastavku.

⁽¹⁾ SL L 1, 4.1.2003., str. 1. S učinkom od 1. prosinca 2009., članci 81. i 82. Ugovora o EZ-u postali su članci 101. i 102. UFEU-a. Navedena dva skupa odredaba u načelu su identična. Za potrebe ove obavijesti upućivanja na članke 101. i 102. UFEU-a treba, kada je to primjenjivo, tumačiti kao upućivanja na članke 81. i 82. Ugovora o EZ-u.

- (9) Gazprom će se obvezati da će uvesti niz promjena u svoje relevantne ugovore kako bi se uklonile prepreke slobodnom protoku plina po konkurentnim cijenama u zemljama srednje i istočne Europe:
- (a) Gazprom neće primjenjivati niti unositi u svoje ugovore o opskrbi plinom u srednjoj i istočnoj Europi klauzule kojima se mogućnost da kupac plin ponovo izveze ili preproda izravno ili neizravno zabranjuje, ograničava ili čini ekonomski neatraktivnom. Gazprom će se također obvezati na to da neće unijeti takve klauzule u svoje buduće ugovore u srednjoj i istočnoj Europi;
 - (b) Gazprom će osigurati unošenje svih opravdano potrebnih izmjena u svoje ugovore s Bugarskom i Grčkom (pod uvjetom da su s njima suglasne i druge ugovorne strane) koje su nužne za zaključivanje sporazuma o međupovezivanju između Bugarske i drugih država članica EU-a.
 - (c) Gazprom će svojim relevantnim kupcima iz srednje i istočne Europe ponuditi mogućnost da im se na njihov zahtjev čitava ugovorena količina plina ili jedan njezin dio, koji se isporučuju na određenim mjestima isporuke u srednjoj i istočnoj Europi, isporuči na nekom drugom mjestu isporuke koje Gazprom upotrebljava za isporuke plina Bugarskoj i baltičkim državama. Gazprom će se obvezati da će tu mogućnost nuditi sve dok kupac ne bude u mogućnosti organizirati transport plina s relevantnog ugovornog mjesta isporuke do Bugarske ili baltičkih država;
 - (d) Gazprom će ponuditi ili uvođenje klauzule o reviziji cijene u ugovore sa svojim relevantnim kupcima koji je još ne sadržavaju ili izmjenu postojećih klauzula o reviziji cijene. Gazprom će se obvezati da će omogućiti svojim relevantnim kupcima da aktiviraju reviziju cijene ako ugovorena cijena ne odražava, među ostalim, kretanje cijena franko granica u Njemačkoj, Francuskoj i Italiji ili kretanje cijena plina u čvorištima ukapljenog plina u kontinentalnoj Europi. Strane će se pri reviziji ugovorene cijene također moći pozivati na iste referentne konkurentne cijene. Gazprom će se također obvezati da će povećati učestalost i brzinu revizija cijena. Gazprom će se obvezati i da će za svoje relevantne kupce uvesti iste klauzule o reviziji cijena u buduće ugovore;
 - (e) Gazprom od bugarskih ugovornih strana neće tražiti naknadu štete zbog okončanja projekta Južni tok. To okončanje je potvrđeno od strane Gazproma.
- (10) Preuzimanje tih obveza trebalo bi otkloniti zabrinutost Komisije time što će osigurati slobodan protok plina po konkurentnim cijenama u zemljama južne i istočne Europe. Gazpromu će biti onemogućeno dijeljenje i izoliranje tržišta plina u srednjoj i istočnoj Europi oslanjanjem na izričita teritorijalna ograničenja ili druge ugovorne mjere koje imaju isti učinak kao teritorijalna ograničenja. Komisija napominje da se situacija u srednjoj i istočnoj Europi poboljšala u pogledu povezivanja plinske infrastrukture i u pogledu mogućnosti prekogranične trgovine plinom za tamošnje kupce, ili obrnutim protokom plina ili primjenom ugovora o razmjeni plina. Međutim te su mogućnosti još uvijek nedovoljno prisutne u baltičkim državama i Bugarskoj.
- (11) Mjerama na koje će se Gazprom obvezati nadoknadit će se nedostupnost protoka plina između Bugarske i baltičkih država s jedne strane i ostatka srednje i istočne Europe s druge strane. Gazprom će kupcima u srednjoj i istočnoj Europi omogućiti realizaciju poslova nalik ugovorima o razmjeni, što će im omogućiti da u baltičke države i Bugarsku donose veće zalihe plina. Gazprom će za te usluge moći naplaćivati pristojbu, kao što bi činio za tipičan ugovor o razmjeni na tržištima gdje je transport plina moguć. Mogućnost takvih poslova nalik ugovorima o razmjeni bit će osobito važna u slučajevima kad se cijene plina u baltičkim državama ili Bugarskoj budu znatno razlikovale od cijena u ostatku srednje i istočne Europe.
- (12) Preuzimanjem tih obveza od strane Gazproma trebala bi se otkloniti zabrinutost Komisije u pogledu cijena plina za pet država članica time što će se kupcima omogućiti aktiviranje revizije cijene prema njihovim ugovorima u slučajevima kad se ugovorena cijena, među ostalim, razlikuje od cijena plina u opće prihvaćenim čvorištima ukapljenog plina u kontinentalnoj Europi. Te obveze Gazproma sadržavat će i jasne smjernice u pogledu konkurentnih zapadnoeuropskih referentnih vrijednosti koje trebaju biti mjerilo pri reviziji cijena. Time će se osigurati da kupci u pet država članica u srednjoj i istočnoj Europi dobiju eksplicitno, ugovorom utvrđeno, pravo da se pri reviziji ugovornih cijena pozivaju na konkurentne cijene i cijene na plinskoj burzi. Izričito upućivanje na konkurentne zapadnoeuropske referentne cijene također će naglasiti njihovu važnost za arbitre, u slučajevima kada pregovori o reviziji cijene završe arbitražom. Svime time osigurat će se da ubuduće ne bude znatnog odstupanja između cijena plina u srednjoj i istočnoj Europi i referentnih konkurentnih cijena.
- (13) U pogledu Bugarske, Gazpromovo preuzimanje tih obveza otklonit će i prijetnju tužbe za naknadu štete protiv bugarskih ugovornih strana nakon okončanja projekta Južni tok, bez obzira na to bi li takvi zahtjevi bili valjani ili ne. Time će se osigurati da navodna Gazpromova zlouporaba na način da je opskrbu plinom uvjetovao ulaganjem u plinsku infrastrukturu u Bugarskoj ostane bez učinaka.
- (14) Te obveze su u cijelosti objavljene na engleskom jeziku na internetskoj stranici Glavne uprave za tržišno natjecanje na sljedećoj adresi:

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

4. Poziv na podnošenje primjedbi

- (15) Na temelju ispitivanja tržišta Komisija namjerava donijeti odluku u skladu s člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003 kojom će se preuzimanje obveza, koje su prethodno navedene u sažetom obliku i objavljene na internetu, na internetskim stranicama Glavne uprave za tržišno natjecanje, proglasiti obvezujućim.
- (16) U skladu s člankom 27. stavkom 4. Uredbe (EZ) br. 1/2003 Komisija poziva zainteresirane treće osobe na podnošenje očitovanja o predloženim obvezama. Očitovanja se moraju dostaviti Komisiji u roku od sedam tjedana od datuma ove objave. Zainteresirane treće osobe mole se i da dostave svoje primjedbe u verziji koja nije povjerljiva, u kojoj sve informacije koje smatraju poslovnom tajnom i ostale povjerljive informacije moraju biti izbrisane ili zamijenjene nepovjerljivim sažetkom, odnosno riječima „poslovna tajna” ili „povjerljivo”.
- (17) Odgovori i primjedbe trebali bi po mogućnosti biti obrazloženi te bi u njima trebalo navesti relevantne činjenice. Komisija vas poziva da, ako u bilo kojem dijelu predloženih obveza uočite problem, predložite moguće rješenje.
- (18) Očitovanja se mogu poslati Komisiji, uz naznaku referentnog broja AT.39816 – Upstream Gas Supplies in Central and Eastern Europe, e-poštom (COMP-GREFFE-ANTITRUST@ec.europa.eu), telefaksom (+32 22950128) ili poštom na sljedeću adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Antitrust Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
